

АСАБЛІВАСЦІ ЗАХВОРВАННЯ З ЧАСОВАЙ СТРАТАЙ ПРАЦАЗДОЛЬНАСЦІ РАБОТНІКАЎ ААТ «КАМВОЛЬ»

Чэпелеў С. М., Чэпелева А. М.*

Цэнтр гігіены і эпідэміялогіі Ленінскага раёна г. Мінска

*Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт,
кафедра паталагічнай фізіялогіі, г. Мінск

Ключавыя словы: захворванне з часовай стратай працаздольнасці, інтэгруючы паказатель Розенфельда.

Рэзюмэ: у артыкуле адлюстраваны вынікі аналізу ўзроўняў і структуры захворвання з часовай стратай працаздольнасці работнікаў аднаго з асноўных прадпрыемстваў лёгкай прамыслова-насці горада Мінска - ААТ «КАМВОЛЬ».

Resume: the article reflects the results of an analysis of the levels and structure of morbidity with temporary disability of workers of one of the main enterprises of light industry in the city of Minsk – OJSC KAMVOL.

Актуальнасць. Пытанні ўмацавання і аховы здароўя працоўнага насельніцтва, якое складае аснову эканамічнага дабрабыту грамадства, з'яўляюцца адной з прыярытэтных праблем фарміравання здароўя нацыі [4]. Адным з асноўных фактараў рызыкі парушэння здароўя з'яўляюцца неспрыяльныя ўмовы працы, якія выяўляюцца выпадкамі захворвання [1]. Аналіз захворвання з часовай стратай працаздольнасці (ЗЧСП) дазваляе распрацоўваць мэтанакіраваныя мерапрыемствы па паляпшэнню стану здароўя, выяўленню прычын захворвання і паляпшэнню працы работнікаў на прадпрыемствах [3]. Акрамя таго, вывучэнне дынамікі захворвання дазваляе ацаніць якасць і эфектыўнасць праведзеных прафілактычных мерапрыемстваў і работу ўрачэй медыцынскіх устаноў.

Мэта: правесці дэталёвы аналіз узроўняў і структуры ЗЧСП работнікаў ААТ «КАМВОЛЬ» за перыяд з 2014 па 2016 гг.

Задачы: 1. Ацаніць ўмовы працы работнікаў прадпрыемства ААТ «КАМВОЛЬ»; 2. Прааналізаваць асноўныя паказчыкі ЗЧСП за 2014-2016 гады; 3. Выявіць групы захворванняў, якія ўносяць асноўны ўклад у фарміраванне ЗЧСП.

Матэрыялы і метады. Ацэнка ўмоў працы работнікаў ААТ «КАМВОЛЬ» праводзілася з дапамогай метаду санітарнага апісання (дадзеныя атрыманы з актаў праверак прадпрыемства і пратаколаў лабараторных даследаванняў). ЗЧСП вывучалася санітарна-статыстычным метадам па формах дзяржаўнай статыстычнай справаздачнасці 4-непрацаздольнасць (Мінздраў) «Справаздача аб прычынах часовай непрацаздольнасці» за 2014-2016 гг. на аснове інструкцыі па ўжыванню № 062-1109 ад 24.11.2009 [2].

Праведзена ацэнка наступных паказчыкаў: колькасці выпадкаў непрацаздольнасці (КВН) і колькасці дзён непрацаздольнасці (КДН) на 100 работнікаў прадпрыемства, сярэдняй працягласці выпадку непрацаздольнасці (СПВ), праведзены аналіз іх у дынаміцы. Атрыманыя дадзеныя па КВН і КДН былі ацэнены па шкале Я.Л. Ноткіна [3]. Сярэднешатгадовыя паказчыкі КВН, КДН і СПВ прааналізаваны з нормамі, характэрнымі для лёгкай прамысловасці ў Рэспубліцы Беларусь. Для параўнальнага аналізу ЗЧСП работнікаў з сярэднегадовымі

паказчыкамі захворвання працаздольнага насельніцтва па Рэспубліцы Беларусь выкарыстоўваўся інтэгральны каэфіцыент Разенфельда [2]. Для больш дэтальнай ацэнкі ЗЧСП вылучана пяць вядучых (па колькасці выпадкаў непрацаздольнасці) груп захворванняў і праведзены разлік КВН, КДН і СПВ па кожнай групе захворванняў для кожнага аналізаванага года. Статыстычная апрацоўка дадзеных праводзілася з дапамогай камп'ютэрнай праграмы «Microsoft Excel 2013».

Вынікі і іх абмеркаванне. ААТ «КАМВОЛЬ» адносіцца да тэкстыльнай галіны лёгкай прамысловасці. Асноўнымі неспрыяльнымі фактарамі пры выкананні тэхналагічных аперацый з'яўляюцца шум, пыл арганічнага паходжання (поўсць) з утрыманнем SiO₂, масла мінеральнае, хром трыаксід, свінец, фармальдэгід, этанавая кіслата, штучныя і сінтэтычныя валокны, цяжар працы, электростатычнае поле.

Пры аналізе выпадкаў непрацаздольнасці за даследаваны перыяд усталявана, што ў адпаведнасці з сярэднестатыстычнымі ўзроўнямі ў дадзенай галіне прамысловасці па шкале Я.Л. Ноткіна ўзровень захворвання ў 2014 і 2015 гг. быў ніжэйшы за сярэдні, а ў 2016 г. – вельмі нізкім. Пры аналізе дзён непрацаздольнасці на 100 работнікаў выяўлена, што узровень захворвання ў 2014 і 2015 гг. быў ніжэйшы за сярэдні, а ў 2016 г. – нізкі (табл. 1).

Табліца. 1 – Ацэнка паказчыкаў ЗЧСП работнікаў ААТ «КАМВОЛЬ» па шкале Я.Л. Ноткіна

Паказчыкі/Гады	2014	2015	2016
Колькасць выпадкаў ЗЧСП	60,2	62,2	47,4
Узровень на шкале Я.Л. Ноткіна	Ніжэйшы за сярэдні	Ніжэйшы за сярэдні	Вельмі нізкі
Колькасць дзён ЗЧСП	737,1	733,2	552,4
Узровень на шкале Я.Л. Ноткіна	Ніжэйшы за сярэдні	Ніжэйшы за сярэдні	Нізкі

Пры аналізе атрыманых дадзеных у адпаведнасці з інструкцыяй па ўжыванню № 062-1109 ад 24.11.2009 відаць, што паказчыкі КВН, КДН за ўвесь даследаваны перыяд не перавышаюць нарміруючых паказчыкаў у тэкстыльнай галіне лёгкай прамысловасці, аднак паказчык СПВ перавышае нарміруючы ў дадзенай галіне лёгкай прамысловасці. (табл. 2).

Табліца. 2 – Ацэнка паказчыкаў ЗЧСП ў параўнанні з нарміруючымі згодна з інструкцыяй па ўжыванню № 062-1109 ад 24.11.2009

Паказчыкі/Гады	2014	2015	2016
Колькасць выпадкаў ЗЧСП на 100 работнікаў	60,2	62,2	47,4
Нарміруючыя паказчыкі выпадкаў непрацаздольнасці	82,1	82,1	82,1
Колькасць дзён ЗЧСП на 100 работнікаў	737,1	733,2	552,4
Нарміруючыя паказчыкі дзён непрацаздольнасці	790,6	790,6	790,6
Сярэдняя працягласць аднаго выпадка непрацаздольнасці	12,2	11,8	11,7
Нарміруючыя паказчыкі СПВ	9,6	9,6	9,6

Пры аналізе паказчыкаў выпадкаў ЗЧСП па асноўных групам захворванняў у работнікаў ААТ «КАМВОЛЬ» за перыяд 2014-2016 гг. усталявана: на 1-м месцы ў сістэме рангаў знаходзіліся хваробы органаў дыхання, хваробы касцёва-цяглічнай і злучальнатканкавых сістэм у работнікаў займалі 2-е месца па колькасці выпадкаў, хваробы сістэмы кровазвароту знаходзіліся на 3-м рангавым месцы ў структуры захворвання па колькасці выпадкаў часовай непрацаздольнасці (ЧН), новаўтварэнні

займалі 4-е рангавае месца, за выключэннем 2015 года, калі большая колькасць выпадкаў прыходзілася на хваробы мочапалавой сістэмы, хваробы мочапалавой сістэмы займалі 5 месца па КВН у 2014 і 2016 гг. (табл. 3).

Табліца. 3 – Паказчыкі КВН на прадпрыемстве па вядучых групках захворванняў

Захворванні	КВН на 100 работнікаў			Сярэднешматгавы паказчык КВН на 100 работнікаў	Норма для лёгкай прамысловасці
	014	015	016		
Хваробы органаў дыхання	0,4	4,4	3,3	29,4	41,4
Хваробы касцёва-цяглічнай і злучальнатканкавых сістэм	,1	.0	,1	6,7	8,9
Хваробы сістэмы кровазвароту	,8	,7	,8	4,1	4,9
Хваробы мочапалавой сістэмы	,4	,9	,6	2,3	3,6
Новаўтварэнні	,0	,7	,8	2,2	2,0

Структура ЗЧСП па паказчыках колькасці дзён непрацаздольнасці работнікаў прадпрыемства за даследаваны перыяд размеркавалася наступным чынам (табл. 4).

Табліца. 4 – Паказчыкі КДН на прадпрыемстве па вядучых групках захворванняў

Захворванні	КДН на 100 работнікаў			Сярэднешматгавы паказчык КДН на 100 работнікаў	Норма для лёгкай прамысловасці
	014	015	016		
Хваробы органаў дыхання	43,9	70,0	92,2	235,4	277,3
Хваробы касцёва-цяглічнай і злучальнатканкавых сістэм	02,1	0,9	9,2	77,4	96,8
Хваробы сістэмы кровазвароту	6,1	02,2	6,9	81,7	56,9
Хваробы мочапалавой сістэмы	0,5	9,6	0,8	17,0	39,2
Новаўтварэнні	0,3	2,9	6,4	53,2	38,8

На 1-м месцы знаходзіліся хваробы органаў дыхання (удзельная вага – 50,7%). Другое месца па колькасці дзён непрацаздольнасці (ДН) сярод работнікаў займалі хваробы сістэмы кровазвароту (17,6%). На 3-м рангавым месцы ў структуры захворвання па колькасці ДН займалі хваробы касцёва-цяглічнай і злучальнатканкавай сістэм (16,7 %). Новаўтварэнні займалі 4-е месца па колькасці ДН (11,4%), 5-е месца – хваробы мочапалавой сістэмы (3,7%).

Структура ЗЧСП па паказчыку СПВ захворвання ў работнікаў ААТ «КАМВОЛЬ» адлюстравана ў табл. 5.

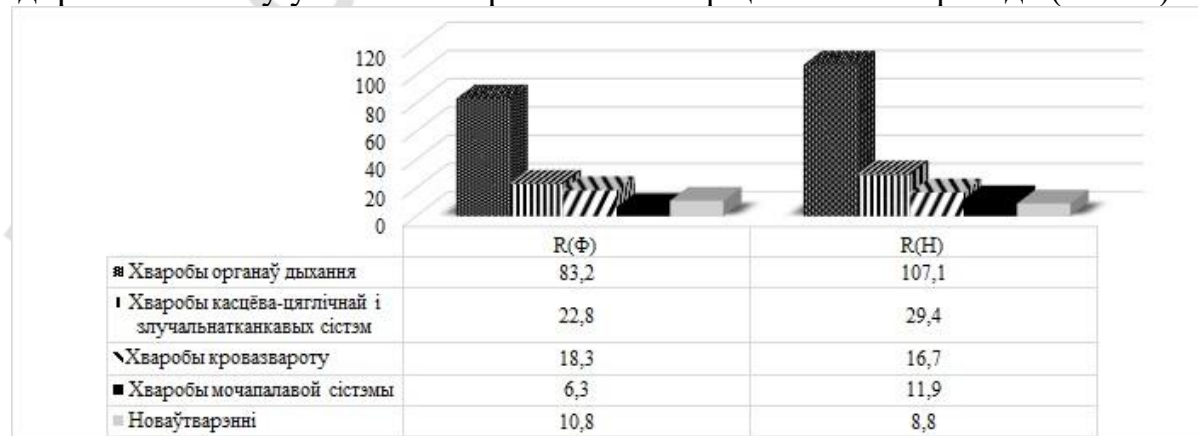
Табліца. 5 – Паказчыкі СПВ ЗЧСП на прадпрыемстве па вядучых групках захворванняў

Захворванні	СПВ на 100 работнікаў			Сярэднешматгадовы паказчык СПВ на 100 работнікаў	Норма для лёгкай прамысловасці
	2014	2015	2016		
Хваробы органаў дыхання	8,0	8,8	8,3	8,0	6,7
Хваробы касцёва-цяглічнай і злучальнатканкавых сістэм	26,1	18,7	17,7	11,4	10,8
Хваробы сістэмы кровазвароту	4,8	4,8	2,9	17,5	11,5
Хваробы мочапалавой сістэмы	8,5	8,8	8,8	7,4	10,8
Новаўтварэнні	6,7	1,1	4,6	24,1	19,4

Усталявана, што на 1-м месцы ў сістэме рангаў знаходзіліся новаўтварэнні ў 2014 і 2015 гг., хваробы сістэмы кровазвароту – у 2016 г. На 2-м месцы знаходзіліся хваробы сістэмы кровазвароту ў 2014 і 2015 гг., а ў 2016 г. – новаўтварэнні. Трэцяе рангавае месца ў структуры захворвання па выпадках ЧН займалі хваробы касцёва-цяглічнай і злучальнатканкавых сістэм. Хваробы органаў дыхання займалі 4-е рангавае месца ў 2015 і 2016 гг., а ў 2014 г. – хваробы мочапалавой сістэмы. Хваробы мочапалавой сістэмы знаходзіліся на 5-м месцы па СПВ у 2015 і 2016 гг., хваробы органаў дыхання – у 2014 г.

Аналіз дынамічных працэсаў захворвання з ЧСП работнікаў прадпрыемства за даследаваны перыяд па КВН паказаў тэндэнцыю зніжэння (Тпр.) на 21,3% з 60,2 выпадкаў на 100 работнікаў у 2014 г. да 47,4 на 100 работнікаў у 2016 г. Сярэдні ўзровень зніжэння (Тпр.) па КДН склаў 25,1% – з 737,1 дзён на 100 работнікаў у 2014 г. да 552,4 на 100 работнікаў у 2016 г. СПВ сярод работнікаў ААТ «КАМВОЛЬ» мае тэндэнцыю да зніжэння (Тпр.) на 4,1% з 12,2 выпадкаў на 100 работнікаў у 2014 г. да 11,7 на 100 работнікаў у 2016 г.

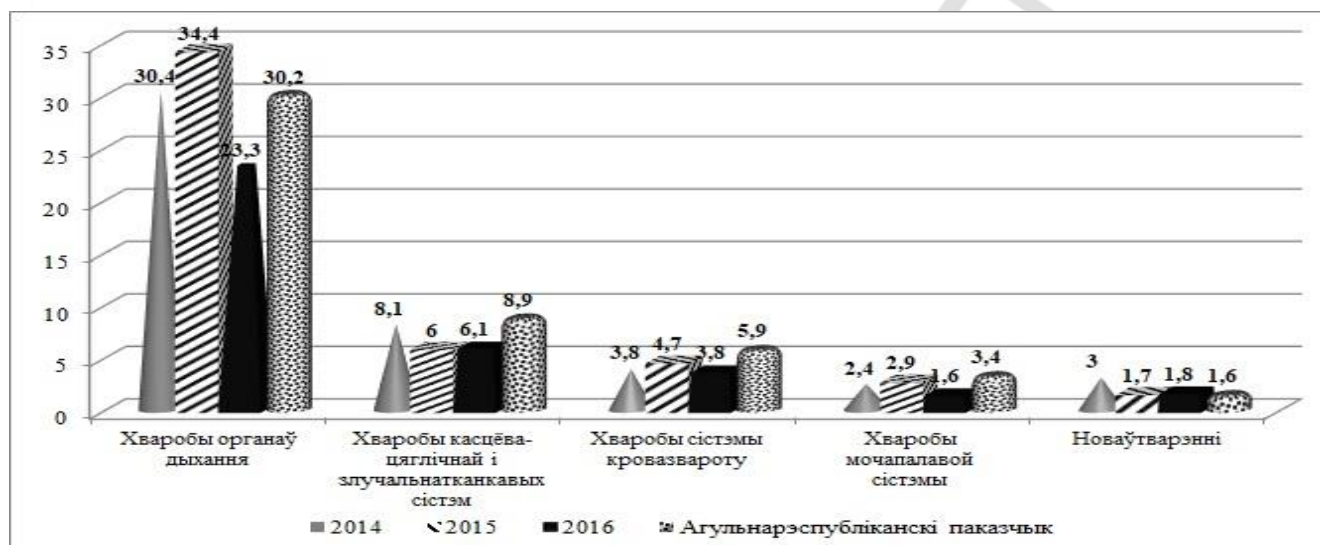
Для параўнання фактычнага ($R_{(Ф)}$) і нарміруючага ($R_{(Н)}$) узроўняў захворвання на прадпрыемстве быў ужыты інтэгральны каэфіцыент Разенфельда (мал. 1).

Мал. 1 – Параўнанне $R_{(Ф)}$ і $R_{(Н)}$ узроўняў захворвання на прадпрыемстве ААТ «КАМВОЛЬ»

Пры параўнальным аналізе фактычнага і нарміруючага ўзроўняў захворвання на прадпрыемстве ААТ «КАМВОЛЬ» за даследаваны перыяд усталявана, што захворванне на хваробы сістэмы кровазвароту і новаўтварэнні вышэйшае за нарміруючы паказчык.

Пры параўнанні паказчыкаў ЗЧСП на прадпрыемстве па асноўных групах захворванняў у параўнанні з агульнарэспубліканскімі паказчыкамі за даследаваны перыяд усталявана, што ў 2014 і 2015 гг. паказчык захворвання на хваробы органаў дыхання вышэйшы за агульнарэспубліканскі, паказчык захворвання на новаўтварэнні вышэйшы за агульнарэспубліканскае значэнне за ўвесь даследаваны перыяд (мал. 2).

Мал. 2 – Паказчыкі ЗЧСП на ААТ «КАМВОЛЬ» па вядучых групах захворванняў у параўнанні з агульнарэспубліканскімі паказчыкамі за перыяд 2014-2016 гг.

Вывады: 1. Аналіз дынамічных працэсаў ЗЧСП работнікаў прадпрыемства ААТ «КАМВОЛЬ» за даследаваны перыяд з 2014 г. па 2016 г. па паказчыках КВН, КДН і СПВ паказаў тэндэнцыю зніжэння (Тпр.) на 21,3%, 25,1% і 4,1% адпаведна. 2. Пры параўнальным аналізе фактычнага і нарміруючага ўзроўняў захворвання на прадпрыемстве ААТ «КАМВОЛЬ» за даследаваны перыяд усталявана, што захворванне на хваробы сістэмы кровазвароту і новаўтварэнні вышэйшыя за нарміруючыя сярэднегадовыя паказчыкі захворвання працаздольнага насельніцтва па Рэспубліцы Беларусь. 3. Паказчык СПВ перавышае нарміруючы паказчык у галіне лёгкай прамысловасці ў адпаведнасці з інструкцыяй па ўжыванні № 062-1109 ад 24.11.2009. 4. Сярэднешматгадовы паказчык КВН па новаўтварэннях перавышае нарміруючае значэнне для лёгкай прамысловасці. 5. Сярэднешматгадовыя паказчыкі КДН па хваробах сістэмы кровазвароту і новаўтварэннях перавышаюць нарміруючыя значэнні для лёгкай прамысловасці. 6. Сярэднешматгадовыя паказчыкі СПВ па хваробах органаў дыхання, хваробах касцёва-цяглічнай і злучальнатканкавых сістэм, хваробах кровазвароту і новаўтварэннях перавышаюць нарміруючыя значэнні для лёгкай прамысловасці.

Літаратура:

1. Косяченко, Г. Е. Условия труда как фактор, определяющий здоровье трудоспособного населения / Г. Е. Косяченко // Здоровье и окружающая среда : сб. науч. тр. / Респ. науч.-практ. центр гигиены. – Минск, 2011. – № 19. – С. 307–313.
2. Критерии оценки и показатели производственно обусловленной заболеваемости для комплексного анализа влияния условий труда на состояние здоровья работников, оценки профессионального риска: инструкция по применению: утв. 24.11.2009 г. рег. № 062-1109 / разработ.: Р.Д. Клебанов [и др.]. – Минск, 2009. – 32 с.
3. Мониторинг состояния здоровья работающих: метод. рекомендации / Н. А. Толкачёва, О. А. Гвоздь. – Минск: БГМУ, 2014. – 44 с.
4. Пискарев, Ю. Г. Влияние условий труда на состояние здоровья лиц с различным уровнем физической активности / Ю. Г. Пискарев, С. А. Трофимов // Фундам. исслед. – 2011. – № 3. – С. 114–118.